

Kitabın Kimliği
CUMHURİYET KADINLARININ ASKERLİK HAYALİ KADIN ASKER OLUR MU?

Republic Women's Dream of Military Service
Can A Woman Be a Soldier?

Seda Sarıkaya SARİDEMİR¹

Kitap; Önsöz, Kahraman kadın mı? Asker kadın mı?; Kadın asker olur mu?; Kadınlar siyasi haklarını istiyorsa önce askerlik yapsın.; Kadın asker de olur polis de!; Vatan savunması erkeklere, Türk neslini yetiştirmek kadınlara!; Milletvekili olmak istiyorsunuz da neden askerlik yapmıyorsunuz?; Kışla ve tabur hayatını erkeklere bırakın.; Savaş meydanı sinema salonunda seyredilen eğlenceli bir film değildir.; Milletvekili de oluruz asker de!; Uluslararası kadınlar kongresine katılan feminist kadınların asker kadına bakışı.; Vatan yalnız erkeğin değil, kadın erkek hepimizdir!; Gönüllü kadın asker Sabiha Gökçen.; Son söz: Türk ordusunda kadın subaylar.; Kaynakçadan oluşmuştur.

Yazarın Adı: Fatmagül DEMİREL

Bağlam Yayınları

1. Baskı, Aralık, 2024, İstanbul

Sayfa Sayısı:144

ISBN: 978-625-6538-14-6

Dili. Türkçe

Fatmagül DEMİREL: Yıldız Teknik Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Abdülhamit Döneminde Sansür(2007), Dolmabahçe ve Yıldız Saraylarında son ziyaretler, son ziyafetler (2007), Adliye Nezareti: Kuruluşu ve Faaliyetleri(1876-1914) (2008), Osmanlı'dan Cumhuriyete Esnaf ve Ticaret (2012), Cumhuriyet Kurulurken Hayaller ve umutlar (2019) adlı eserleri mevcuttur.

Özet

Balkan Harbi'nden İstiklal Harbi'ne kadar Osmanlı Devleti'nde yaşayan Türk kadınları pek çok alanda kendilerini birey olarak görmeye başlamış ve bu doğrultuda ülkesi adına çalışmış ve üretmiştir. Özellikle kadınlar tarafından kurulan cemiyetler ve Kadın İşçi Taburu ile cephe gerisinde istihdam eksikliğini gideren kadınların kışladaki erkeklerden tek farkı talim eğitimini almamaları olmuştur. İstiklal Harbi'nde erkeklerle birlikte vatan savunmasında görev alan kadınlar savaş sonrasında da hak eşitliği talebinde bulunmuştur. Bu talep karşısında erkekler kadınların belirli alanlarda olmasından rahatsız olurken bu durumu zaman zaman eleştirmiş, zaman zaman da alay konusu yaparak kadınların taleplerini görmezden gelmeye çalışmıştır. Kitapta bazı mesleklerde Türk kadınının çalışmasına karşı olan 'eril' bir yapının olduğu görülürken bu erilliği kabul eden ve bunun doğru olduğunu savunan kadınlara da yer verilmiştir. Bu bakımdan Fatmagül Demirel tarafından hazırlanan eser kadın araştırmaları ve toplumsal cinsiyet açısından önemli bir eksikliği gidermektedir.

Anahtar Kelime: Kadın, Asker, Eril, Gazete, Dergi

Abstract

¹ Öğr. Gör. Dr. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü, sarikayaseda@gmail.com, ORCID:0000-0002-1602-247X

From the Balkan War to the War of Independence, Turkish women living in the Ottoman Empire began to see themselves as individuals in many areas and worked and produced on behalf of their country accordingly. The only difference between women who filled the gap in employment behind the front lines, especially with the societies founded by women and the Women's Workers' Battalion, and the men in the barracks was that they did not receive training. Women who served in the defense of the homeland together with men in the War of Independence also demanded equal rights after the war. In the face of this demand, men were disturbed by women's presence in certain areas and sometimes criticized this situation, and sometimes tried to ignore women's demands by making fun of them. While it is seen in the book that there is a 'masculine' structure that opposes Turkish women working in some professions, women who accept this masculinity and defend it as right are also included. In this respect, the work prepared by Fatmagül Demirel fills an important gap in women's studies and gender.

Keywords: Woman, Soldier, Masculine, Newspaper, Magazine

“28 Ekim 1926

Erkek çocuk- Anne, ben de büyüdüğüm zaman asker olacağım değil mi?

Anne- Evet yavrum... İnşallah!

Kız çocuk- Ya ben anne? Ben asker olmayacak mıyım?

Anne- Sen de asker annesi olacaksın yavrum!”

Giriş

Fatmagül Demirel tarafından kaleme alınan “Cumhuriyet Kadınlarının Askerlik Hayali Kadın Asker Olur Mu?” adlı eserde “Cumhuriyet kadınlarının askerlik hayali” anlatmak istenmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında hak arayışı için mücadele eden kadınların askerlik taleplerine dair herhangi bir çalışmanın/araştırmanın olmaması Fatmagül Demirel’i bu araştırmaya yönlendirmiştir. Fatmagül Demirel tarafından titizlikle yapılan araştırma sürecinde gazete ve dergiler taranmış, kitap ve makaleler incelenmiş eser ortaya koyulmuş, Bağlam Yayınları tarafından basılmıştır. “Kadın asker olur mu?” sorusunu sorarak başlayan eser, kadınların askerliği meselesinin kamuoyundaki yansımalarından yola çıkarak yapılan araştırmaların ürünü olmuştur. Ulusal gazete ve dergilerde yer alan yazı, resim ve karikatürlerden faydalanarak araştırmasında bu dönemin bakış açısını anlatan Fatmagül Demirel, kadın ve toplumsal cinsiyet araştırmalarında önemli bir boşluğu doldurmuştur. Eser; “Giriş, Kahraman Kadın Mı? Asker Kadın Mı?, Kadın Asker Olur Mu?, Kadınlar Siyasi Haklarını İstiyorsa Önce Askerlik Yapsın!, Kadın Asker De Olur Polis De!, Vatan Savunması Erkeklerle Türk Neslini Yetiştirmek Kadınlara, Milletvekili Olmak İstiyorsunuz Da Neden Askerlik Yapmıyorsunuz?, Kışla ve Tabur Hayatını Erkeklerle Bırakın!, Savaş Meydanı Sinema Salonunda Seyredilen Eğlenceli Bir Film Değildir., Milletvekili De Oluruz Asker De!, Uluslararası Kadınlar Kongresine Katılan Feminist Kadınların Asker Kadına Bakışı!, Vatan Yalnız Erkeğin Değil Kadın Erkek Hepimizindir!, Gönüllü Kadın Asker Sabiha Gökçen, Son Söz: Türk Ordusunda Kadın Subaylar ve Kaynakça”dan oluşturulmuştur.

“Cumhuriyet Kadınlarının Askerlik Hayali Kadın Asker Olur Mu?” adlı eser kadınların hak arayışlarına örnek olması ve taleplerinin basında yer alması üzerinden kurgulanmış olsa da aslında kadınlarının hak taleplerinin XIX yüzyılda başladığı bilinmelidir. Bu bağlamda, kadınlar aslında XIX. yüzyıldan itibaren taleplerini dile getirmek ve topluma duyurmak için basını XIX. yüzyılın ilk yarısından itibaren kullanmaya başlamışlardır. Öncelikle İstanbul’da başlayan hak arayışı talebi sonraki yıllarda ticaretin ve etkileşimin yaygın olduğu diğer Osmanlı şehirlerinde de görülmüştür. Özellikle belirli mesleklerde uzmanlaşmış kadınlar, XX. yüzyılda yaşanan toplumsal değişimlerin ve dönüşümlerin de etkisi sonucunda kendilerini erkeklerin var olduğu her alanda görmeyi arzu etmişlerdir. Fakat ülkenin geldiği süreç, toplumsal gelişmeler ve emperyalist yayımcı politikalar nedeni ile erkeklerin varlığını istediği “yeni kadının” oluşumuna engel olurken Balkan Savaşları’nın da etkisi ile Osmanlı Devleti’ndeki kadınların bir kısmı yeni bir kimliğe yönelmiştir. O da “Türk Kadını” olarak tanımlanan ulusal kimlik olmuştur. Emperyalist yayımcı politikaların sonucunda yaşanan I. Dünya Harbi sırasında erkeğin savaşta ve cephe olmasından dolayı cephe gerisindeki işleri/üretimi sürdürmek zorunda kalan kadınlar pek çok alandaki istihdam boşluğunu doldurmuş, pek çok yetersizliğe rağmen üretimi sürdürmüştür. İşte bu dönemde kurulan “Kadın İşçi Taburları (Toprak, 2022: 5)” adeta kışla gibi görev yapmıştır (s.12-13). I. Dünya Harbi’nden sonra ülkede işgaller süreci ve bu sürece karşı halkın direnişe geçmesi ve İstiklal Harbi’nin başlamasında Kuva-yı Milliye Birlikleri’ndeki kadınların da desteği inkâr edilemez. Yani

kadınlar erkeklerle omuz omuza hem cephede hem de cephe gerisinde mücadeleye devam etmiş, Kara Fatma gibi pek çok kadın cephede görev almıştır (s.14-15). Kara Fatma'nın dışında İstiklal Harbi'nde yer alan diğer kadın kahramanlardan isimleri bilinenler Halide Edip, Halime Çavuş, Gördesli Makbule Hanım'ken bir de isimleri bilinmeyen nice kadın kahramanlar mevcuttur ve İstiklal Harbi bu kadın kahramanların desteği ile kazanılmıştır (s.13). Harbin sonrasında kurulması planlanan Kadınlar Halk Fırkası ülkenin içinde bulunduğu siyasi ve soyo-ekonomik yapı nedeni ile kurulamazken onun yerine Türk Kadınlar Birliği kurulmuş, çalışmaya başlamış (s.17-19), birlik başkanı Nezihe Muhiddin Vakit Gazetesi'nde 4 Haziran 1923'te yayınlanan "Türk Kadınının Hakkı" başlıklı yazısında Türk kadınlarının siyasi haklar taleplerini ilân etmiştir.

"Milli Mücadele dönemindeki Anadolu kadınlarının direnişe katılmaları da siyasi hakların kazanılmasında belirleyici olmalıdır. Anadolu'nun asil kadını ele kazma kürek olarak çocuklarının nafakasını temin etti, onunla da kalmadı aziz toprağını tehlikede görür görmez tüfeğini omuzlayıp vatanın savunulmasına bizzat katılarak kadınlar bu vatanın sadık ve hakiki evlatları olduğunu ispat etmişler, sosyal hayatımızın her bir uzvunda bariz ve fiili bir rol oynamışlar ve hakk-ı siyasiyemizden istifade etmeğe hak kazanmışlardır (Dalaman, 2022: 56)."

Türk kadınlarının siyasi hak taleplerini ortaya koyan Türk Kadınlar Birliği aynı zamanda kadınların askerlik talebini de savunmuştur. Dünya'daki konjonktürel yapı diğer ülkelerde de kadınların askerliği ile ilgili adımların atılmasına etkili olmuştur. Yıldız Dergisi'nde, 1926'da yayınlanan yazılardan Fatmagül Demirel'in verdiği örnekler göz önünde bulundurulduğunda kadınların askere alınması sürecinin sadece Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni meşgul eden bir konu olmadığı görülmektedir (s.21). İtalya ve Rusya gibi ülkelerdeki kadınlar arasında da asker olma isteği mevcuttur (s.21-22). Özellikle XX. yüzyılda sadece Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde değil diğer ülkelerde de kadınlar arasında bir hak talebi hâsıl olmuştur. Fakat askerlik, savaş, cephe, silah erkeğe özgü ya da "eril" görüldüğü için bu alana kadınların girmesini istemeyen erkekler kadınların taleplerini zaman zaman eleştirmiş, zaman zaman alay konusu yapmıştır. Örneğin Akbaba Dergisi'nde, 1926'da yayınlanan "Kadınlar Asker Olursa!" şiiri bu minvalde bir şiirdir (s.23-24). Çünkü dönemin ulusal gazete ve dergilerinde yazı, eleştiri, şiir ve karikatür yayınlayanlardan bir kısmı kadınların askerlik yapıp yapamayacağını tartışmaya açarken, kadınların nazenin, kırılğan, silahı, cepheyi tanımayan hatta erkekler gibi cesur olmayan bir karakterleri olduğunu ifade etmiştir. Bu kişiler tarafından ordu, cephe, kışla, silah ve askerlik erkeğe ait bir alan, bir araç ve bir meslek olarak görülmüştür.

Kadınların askerliği meselesi sadece ulusal basında değil Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde de tartışmaya açılmıştır. "Askerlik Mükellefiyeti Kanunu (s.20)" tartışılırken kanunun ilk maddesindeki "Türkiye Cumhuriyeti tabaası olan her erkek, işbu kanun mucibince askerlik yapmağa mecburdur (Dalaman, 2022: 57)." ifadesini eleştiren Hakkı Tarık Bey:

"Askerlik Mükellefiyeti Kanunu'nun birinci maddesinin yalnız erkeklere ait olarak yazılmış olduğunu görüyorum. Memleket müdafaası bu kanun lâyhalsiyle erkeklere tahmil olunuyor. Esasen, tabii bir kanun ile de erkeklere tahmil edilmiş olduğunu görüyoruz ve kabul ediyoruz. Fakat zannediyorum ki, tabiat kanununun erkeklere verdiği bu vazife kadınlara da verilmiştir. Binaenaleyh, öğrenmek istiyorum. Tabiat Kanununun erkeklere verdiği ve zaman zaman muhtelif vatanî hadiseler karşısında ifa edildiğini gördüğümüz bu vazife, yani kadınlara ait olan mükellefiyet noktası, Encümence nazarı dikkate alınmış mıdır ve ne dereceye kadar nazarı dikkate alınmıştır?" diyerek kadınların askerlik hakkı taleplerine destek vermiştir (Dalaman, 2022: 58)."

Hakkı Tarık Bey (Us), Recep Bey (Peker) ve Yunus Nadi Bey (Abaloğlu) Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kadınların askerliğe alınıp alınmamasına dair fikirlerini dile getirdiklerinde iki durum ortaya çıkmıştır (s.27-28). Bunlardan biri Türk kadını asker olabilir/olmalıdır diğeri de Türk kadını asker anası olmalı, asker yetiştirmelidir. Bu tartışmaların basında yer bulmasının akabinde Nezihe Muhiddin tarafından tartışmalara verilen cevap şu şekilde olmuştur. Türk kadınları askerlikten kaçmayacak kadar cesur olmuş ve bunu İstiklal Harbi'nde kanıtlamıştır. Bununla beraber kadınların seçme seçilme hakları ile askerlik taleplerinin karşılaştırılmasından rahatsız olan Nezihe Muhiddin, zorunlu olmadıkça kadınların askere gitmesini gerekli görmediğini ifade etmiştir. Ona göre kadınlar gülbüz çocuklar yetiştiren anneler olarak varlık göstermelidir (s.29-30). Cumhuriyet Gazetesi'nde çıkan bir yazı üzerine

bu kez bir başka konu tartışmaya açılmıştır o da kadınların polis olmasıdır (s.31). O günden itibaren yayınlanan gazete ve dergilerde artık kadınların hem asker olma istekleri hem de polis olma istekleri tartışılmaya başlanmıştır. Fatmagül Demirel dönemin gazete ve dergilerinde yer alan tartışmaların “alaycı bir üslup” ile yapıldığından bahsetmiştir (s.33-34). Bu üslup Cumhuriyet, Akbaba, Papağan, Karagöz adlı gazete ve dergilerde yer almıştır (s.32-36). Kadınların polis olmasına karşı olmayan gazete ve dergilerden de bahseden Fatmagül Demirel, Akşam ve Milliyet Gazetelerinde yayınlanan yazılardan da bahsederken bu gazetelerde yer alan haberlere göre diğer ülkelerde yaşayan kadınların polis olabildiklerinin haberlerinin yer aldığını da aktarmıştır (s.36-37). Nihayetinde bu tartışmalar sürerken Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nde yaşayan Türk kadınları, 1933 yılından itibaren polis olmaya hak kazanmıştır (Tepe, 2020: 37-54).

Basında yer alan kadınların askerliği tartışmaları devam ederken A. Afet İnan’ın 1930’da yayınlanan “Askerlik Vazifeleri” adlı eseri Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak tarafından Türk ordusuna tavsiye edilmiştir (s.55-57). Fatmagül Demirel, “Askerlik Vazifeleri” adlı eserin yayınlaması sonrasında kadınların askerliği meselesine Mustafa Kemal’in yaklaşımının ne olduğunu yine gazetelerden aktarmıştır. Cumhuriyet ve Milliyet Gazetelerinde buna dair örnekler olduğunu aktaran Demirel, Mustafa Kemal’in 1931’de kadınların askerliğinin henüz söz konusu olmadığını açıklamasının Türk Kadınlar Birliği başkanı Latife Bekir’i harekete geçirdiğine değinmiştir (s.57-58). Kadınların askere alınması meselesinin en yoğun tartışıldığı yılın 1933 olduğunu belirten Fatmagül Demirel, bu tartışmaların sebebinin Mustafa Kemal’in “mebus olmak istiyorsunuz da neden askerlik de istemiyorsunuz?” sözleri olduğunu aktarmıştır (s.59). Ayrıca Demirel, dönemin gazetelerinden Vakit, Akşam, Cumhuriyet, Akbaba, Milliyet, Son Posta’da yer alan 1933 yılına ait haberleri, yazıları ve karikatürleri vererek askerlik meselesinin kadınlar açısından adeta milli bir dava olduğunu belirtmiştir (s.59-70). İstanbul Kız Lisesi ve ardından Kandilli Kız Lisesi öğrencilerinin askerlik taleplerinin özünde “vatanın hem kadınlara hem de erkeklere ait olduğu” düşüncesi yatmaktadır. Kadınların asker olması meselesi kız liseleri arasında iki görüşün ortaya çıkmasına sebep olmuştur. İstanbul Kız Lisesi ve Kandilli Kız Lisesi kadınların asker olması gerektiğini düşünürken Eskişehir Kız Lisesi öğrencileri kadınların görevinin sağlıklı ve ahlaklı çocuklar yetiştirmek olduğuna inanmıştır. Kadınların askerliğine dair bu görüş ayrılıkları farklı meslekleri icra eden kadınlar arasında da yaşanmıştır (s.63-64).

1933 yılı aynı zamanda Cumhuriyetin ilanının onuncu yılıdır ve onuncu yıl kutlamalarında genç kızlar üniformaları ile resmigeçit törenine katılmış ve kızların bu törendeki başarısı basında yer bulmuştur (s.72). Kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin üniformalı fotoğraflarını karşılaştıran gazete ve dergilerden faydalanan Fatmagül Demirel, Posta Gazetesi’nde erkek izcilerin sağlıklı yapıları ile yeni neslin temsilcisi olduklarına buna karşın kız izcilerin “devlet kafilesine katılmış cüceler” olarak tanımlandıklarına işaret etmiştir (s.73). Akşam Gazetesi’nin “askerlik erkek işidir” anlayışından bahseden Demirel, Akbaba Dergisi’nin kadının asker olması halinde neler olacağı yönündeki alaycı ve aşağılayıcı bakış açısına vurgu yapmıştır (s.73-77). Özellikle Akşam Gazetesi’nde “Uyusun da büyüsün paşa olsun kızım (s.78).” ninnisine ek olarak Necdet Rüştü Efe tarafından yazılan ‘Kadın Asker Olursa’ başlıklı komedi tiyatro kitabında da kadınların askerliği ile ilgili hicivli bir söylem olduğunu vurgulamıştır (s.78-79). Erkeklerin bakış açısına göre savaş meydanları kadınlar için uygun değildir. Bunun için gazetelerin okuyucu köşelerine gönderdikleri yazılarda kadınların askerlik yapmasına karşı olduklarını dile getiren erkekler, kadınların hak taleplerini eleştirmiştir. Hatta kadınların bazı alanlardaki hak taleplerini “kadınların erkekleşmesi” olarak değerlendiren erkekler, “erkeklerin müstemleke olduğunu, kadınların emperyalist olduğunu” dahi söylemekten çekinmemiştir (s.88). Çünkü onlara göre kadınlar, bakımlı ve mini minnacık elleri ile erkeklerin alanı olarak görülen kışlalara girmemelidir.

Türk kadınının 5 Aralık 1934’te seçme ve seçilme hakkını elde ettiğinden bahseden Demirel, aynı yıl kadınların askerlik meselesinin yeniden gündeme geldiğini eklemiştir (s.90). Bu dönemde kadınların askerliği ile ilgili tartışmalarda askerliğin zorunluluk esasına göre mi gönüllülük esasına göre mi olacağı da tartışmaya açılmıştır (s.94). Aliye Esat, bu tartışmaya “Bize mebusluk hakkı verenler, asker olacaksınız.” derlerse kadınların askerliği can-ı gönülden yapacaklarını söyleyerek noktayı koymuştur (s.95). Yani Aliye Esat’a göre kadın için de askerlik vatani görev olabilir. Kadınlara seçme seçilme hakkının verilmesinden sonra Türk Kadınlar Birliği’nin kapatılmasına karar verenler artık bu birliğe ihtiyacın kalmadığını düşündükleri için birliğin kapatılması fikrini benimsemişlerdir (s.100). Fatmagül Demirel, bu olayın ardından kadınların asker olmasına dair tartışmaların dönemin ulusal gazete ve

dergilerinde değiştiğinden bahsederek, toplumun II. Dünya Savaşı tehlikesinden dolayı kenetlendiğini vurgulamıştır. Özellikle kadınların askerliğine dair bakış açısı değişmiş, gazete ve dergilerde kadınların asker olabileceğine dair haberlere daha çok yer verilmeye başlanmıştır.

II. Dünya Savaşı öncesinde İstanbul’da Yıldız Sarayı’nda toplanan Uluslararası Kadınlar Kongresi’nde dünya barışının korunmasına dayalı bir yaklaşım ortaya koyulmuş “Kadınlar için hak beraberliği ve insanlık için barış istiyoruz!” vurgusu yapılmıştır (s.101-103). Kongreye katılan kadınların bir kısmı kadınların asker olabileceğini savunurken, diğerleri de kadınların savaşçı bir doğasının olmadığına, şefkatli ve kucaklayıcı bir yapıları olduğuna vurgu yaparak barışçı özelliklerine değinmiş ve kadınların asker olmasının doğru olmadığını savunmuşlardır (s.105). Fakat Almanya’nın, İtalya’nın, Fransa’nın ve pek çok diğer ülkenin silahlanma rekabetine dâhil olduğu ve savaş tehlikesi ile karşı karşıya kalınan bir gelecekte bahsedildiği günlerde Türk kadınlarının asker olması düşüncesi ve talebi Uluslararası Kadınlar Kongresine katılan kadınlardan biri tarafından Mustafa Kemal’e sorulmuştur. Mustafa Kemal Atatürk’ün cevabı net ve kesindir: “Biz erkeklerimizi bile harp felâketinden uzak bulundurmak isteyen insanlarız. Fakat harp etmek zorunda bırakılırsak, yurt kavgasında kadınlarımız erkeklerimiz ile beraber bulunacaklardır (s.113).” Mustafa Kemal Atatürk bu sözü ile hem dünya barışından yana bir ülkeden, hem de kadın ve erkeğin eşit olduğu bir ülkeden bahsetmiştir. O halde vatan sadece erkeklerin değil, kadını ile erkeği ile bütün yurttaşındır ve gerekiyorsa kadın da asker olarak görev yapabilir.

Sonuç

“Cumhuriyet Kadınlarının Askerlik Hayali Kadın Asker Olur Mu?” adlı eser 1927-1955 yılları arası dönemde Türk basınında yer alan haberler çerçevesinde oluşturulmuştur ve bu bakımdan özgün bir karaktere sahiptir. Gazete ve dergilerde yer alan makalelerin, fotoğrafların, karikatürlerin toplumsal cinsiyet bağlamındaki bakış açısından yola çıkan Fatmagül Demirel eserde görsellere de yer vermiştir. Bu yöntem sayesinde eser daha çok kişiye ulaşabilir. Ayrıca Fatmagül Demirel, 1927’den başlayarak 1955’e kadar geçen sürede kadınların asker olma taleplerini incelerken bu taleplerin sadece o yılların siyasal ya da konjonktürle koşullarından kaynaklanmadığını vurgulamıştır. Çünkü Türk kadınlarının askerliği bir meslek olarak yapma isteği sadece o yıllara ait bir talep değildir. Askerliği bir meslek olarak yapmak isteyen kadınları toplumun nasıl karşılandığı eserde ayrıntısı ile verilmiştir. Özellikle erkeklerin alanı olarak görülen kışlalar “eril” bir alan olarak görülmüştür. Özetle hem kadınların bir kısmı hem de erkeklerin bir kısmı kadınları kışlalarda görmek istememiştir. Çünkü kışlalar “eril” bir alan olduğu için sadece ve sadece erkeklerin görev yapabileceği bir alan olarak tabulaştırılmıştır. Buradan da anlaşılmaktadır ki aslında kadınların asker olma isteğine sadece erkekler karşı çıkmamıştır. Bu karşı çıkış 1957 yılında kırılmış ve kadınlar bu tarihten itibaren Türkiye’de askere alınmaya başlamış, askerliği diğer meslekler gibi başarılı bir şekilde icra etmeye başlamıştır.

Kaynaklar

- Dalaman, Zeynep Banu, “Türkiye’de Ulus Devlet İnşa Sürecinde (1923- 1950) Kadın Asker ve Asker Annesi Tartışmaları”, *Belgi Dergisi*, S.23, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, Kış 2022/I, ss. 47-71, DOI: 10.33431/belgi.1020536
- Demirel, Fatmagül, *Cumhuriyet Kadınlarının Askerlik Hayali Kadın Asker Olur Mu?*, İstanbul, Bağlam Yayınları, 2024.
- Toprak, Zafer, *Türkiye’de Kadın Özgürlüğü ve Feminizm (1908-1935)*, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları,2022.
- Tepe, Cemal, “Türk kadınının ilk defa “polis” olması” *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 21, 2021, 37-54. DOI: 10.26650/iukad.2020.777103.